

KUZEY KIBRIS I. YERALTI KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE YERBİLİMLERİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

KTMMOB Maden, Metalürji ve Jeoloji Mühendisleri Odası ve KKTC Jeoloji ve Maden Dairesi TMMOB Maden Mühendisleri Odası, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, tarafından ortaklaşa düzenlenen Kuzey Kıbrıs I. Yeraltı Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Yerbilimleri Sempozyumu 19–21 Kasım 2008 tarihlerinde Kıbrıs- Girne'de gerçekleştirilmiştir.

İki ülkenin yerbilimcilerini bir araya getiren, kurumlar arası bilgi akışına hizmet eden Sempozyum süresince, KKTC'de yapılan güncel yer bilimsel çalışmaların yanında, Doğu Akdeniz bölgesinin petrol olanakları, maden potansiyeli ve işletme sorunları ile bunların çevreye olan zararları, iş sağlığı ve güvenliği, yeraltı ve yerüstü su olanakları, yer bilimsel verilerin kentleşme ve planlamadaki (jeoteknik uygulamaların) önemi ile doğal taşlar ve yapı malzemeleri konularında bilimsel bildiriler sunulmuştur. Ayrıca KKTC'nin su potansiyeli ve su politikaları konusunda ise bir panel düzenlenmiştir.

Yaklaşık 250 kişinin katıldığı sempozyum da 19 adet bilimsel çalışma sunulmuş olup, bir panel ve teknik gezinin de gerçekleştirilmiştir. Sempozyumun sonuç bildirgesi aşağıda yer almaktadır.

- 1- Petrol ve hidrokarbon olası potansiyelini tespiti amacıyla Doğu Akdeniz Bölgesinin Türkiye ile Kıbrıs arasında yer alan havzaları, KKTC ve Türkiye bilim çevreleri tarafından ortaklaşa yapılacak projeler ile araştırılmalıdır.
- 2- KKTC'nin maden potansiyeli tam olarak araştırılmamıştır. Kuzey Kıbrıs için önemli olabilecek ve temel olarak boya sanayinde kullanılan amber yatakları başta olmak üzere, kil, jips ve diğer maden potansiyelini ortaya çıkarılmalıdır.
- 3- Yılların sorunu olarak önümüzde duran Lefke bakır madeni atıkları halk ve çevre sağlığı açısından büyük problemler yaratmaya devam etmektedir. Su ve toprak kirliliğine neden olan söz konusu işletme atıklarının bertaraf edilmesi zorunludur. Başlatılan rehabilite çalışmaları yeni sorunlara neden olmayacak şekilde sonuçlandırılmalıdır.
- 4- KKTC'de faaliyet gösteren taş ocakları, madencilik tekniği, iş sağlığı ve güvenliği ve çevresel riskler açısından sorunlar yaşamaya devam etmektedir. Bu sorunlar mevzuat düzenlemeleri yapılarak, denetim ve yaptırımlar ile kalıcı olarak çözüme kavuşturulmalıdır.
- 5- Doğal afet risklerine karşı güvenli yerleşimlerin oluşturulması için yerbilimsel verilere önem verilmelidir. Her tür ve ölçekteki kentsel plan ve projelerde jeolojik-jeoteknik etütlerin yapılması zorunlu hale getirilmeli ve bu yönünde yasal düzenlemeler çıkarılmalıdır.
- 6- Mimaride önemli bir yeri olan Kıbrıs sarıtaşları dekorasyon, restorasyon ve yapılarda taşıyıcı eleman olarak kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

- 7- Bir yaşam hakkı olan su, KKTC'nin başlıca sorunu olmaya devam etmektedir. Kamusal bir doğal kaynağımız olan suyun ticarileştirilerek meta haline getirilmesine, yer altı ve yerüstü su kaynaklarının özelleştirilmesine ve küresel politikalara terk edilmesine karşı durulması gerekmektedir.

Her geçen yıl önemi giderek artan KKTC nin su sorunu ve politikaları, üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur.

KKTC su sorununa ilişkin olarak;

- Mevcut su kaynaklarının kamusal yönetimi ve planlaması esas alınmalıdır.
 - Su kaynaklarının yönetiminin eksikli olması ve kurumlar arası koordinasyonun ve işbirliğinin bulunmaması su krizini daha da artırmaktadır. Tek merkezli bir su yönetimi oluşturulmalıdır.
 - Suyun tarımsal kullanım şekli yeniden ele alınmalı, sulama tekniklerinden tarımsal ürün değişikliğine gidilmesi de dahil olmak üzere tarım-su ilişkisi yeniden planlanarak yeni politikalar geliştirilmelidir.
 - Küresel ısınmaya bağlı olarak yetersiz beslenen ancak, aşırı su çekimi sonucu ciddi sorunlar yaşanan sınırlı tatlı su akiferlerimiz kıskançlıkla korunmalı; kentleşme, yapılaşma ve tarımsal kimyasallar sonucu kirletilmesine kesinlikle göz yumulmamalıdır.
 - Şehir içi dağıtım şebekelerinden kaynaklanan su kayıpları ciddi boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Ekonomik ömrünü tamamlayan su şebeke sistemleri acilen yenilenmelidir.
 - Su tasarrufu konusunda halkın eğitime önem verilerek, bilinçli tüketici yaratılmalıdır.
 - Türkiye'den su temini konusu, kalıcı bir çözüm olmamakla birlikte acil çözüm için zorunluluktur. Bu proje hızlandırılmalı, kullanım fazlası su yüzey barajları ile birlikte, buharlaşma ile su kaybına neden olmayacak şekilde, Kuzey Kıbrısın en önemli doğal su akiferinde yeraltında depolanmalıdır.
 - Atık suların yeniden kullanımı da dâhil olmak üzere, alternatif su temin projeleri tartışılmalı ve kendi kıt doğal kaynakları üzerinde şekillenen plan ve projelere önem ve öncelik verilmelidir.
- 8- Günümüzde sorumsuz ve sınırsız insan faaliyetleri tarafından bozulan doğal denge tüm canlıları tehdit eder haline gelmiştir. Birleşmiş milletler tarafından ilan edilen 2008 dünya yer yılı kapsamında; doğal afetler, yer altı ve yerüstü sularımızın azalması, çevre sağlığı, çölleşme, sulak alanların azalması gibi yaşamsal sorunlar, toplum ve karar vericilere hatırlatılmalı, yerbilimlerinin insan yaşamı için önemi benimsetilmelidir.

Bu sempozyumun ada'nın doğal kaynaklarının ekonomik olarak değerlendirilmesine, kentleşmede ve doğal çevrenin korunmasında yerbilimlerine gereken önemin verilmesine ve ada'da yaşayan her iki halkın eşit ve barış içinde yaşayacağı bir çözümün bulunmasına katkı koyacağı inancıyla, kamuoyuna saygı ile duyurulur.

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU